

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА
« 30 » 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 30 » 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ
« 30 » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»

ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-професійна програма: «Фінанси»

Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (семестр)
Денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2
Заочна	1	1,2	8	4	-	-	138	150	2

1006.1014

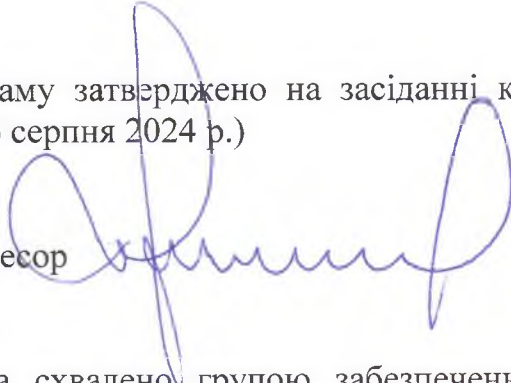
Тернопіль – 2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024 р.).

Робочу програму склав професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія, д-р екон. наук, професор Володимир ГОРИН

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри фінансів ім. С. І. Юрія (протокол №1 від 26 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри,
д-р екон. наук, професор

Андрій КРИСОВАТИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (протокол № 1 від 30.08.2024 р.).

Голова групи
забезпечення спеціальності,
д-р екон. наук, професор

Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПШ

Богдана ШУЛЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»

Дисципліна – Фінансова безпека	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни – блок обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки (НОРМАТИВНА) Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки: <i>Денна – перший</i> Семестр: <i>Денна – перший</i>
Кількість змістовних модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Фінанси»	Лекції: <i>Денна – 32 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: <i>Денна – 93 год.,</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 6 год.</i> <i>Заочна – немає</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 5 год.</i> <i>Заочна – немає</i>
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»

2.1. Мета вивчення дисципліни. У системі економічної безпеки важливу роль відіграє її фінансова компонента, від рівня якої залежить реалізація національних інтересів та забезпечення сталого розвитку держави. Проблематика фінансової безпеки набуває особливої актуальності у період повномасштабної війни в Україні, яку супроводять економічна криза, дестабілізація системи публічних фінансів, зниження стабільності валютного та фондового ринку, часткова втрата внутрішньої та зовнішньої платоспроможності, зниження рівня доходів населення тощо.

Навчальній дисципліні «Фінансова безпека» належить важливе місце у підготовці сучасних фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітньо-професійної програми «Фінанси». В умовах безпрецедентних викликів державності, катастрофічних загроз національній безпеці у фінансовій сфері, коли актуалізуються процеси, що загрожують стабільному функціонуванню економіки країни, зростає потреба у фахівцях фінансового спрямування, які володіють високим рівнем професійних знань у сфері гарантування фінансової безпеки з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи теоретичних та практичних знань щодо забезпечення фінансової безпеки держави в умовах невизначеності й системних ризиків. Опанування курсу сприятиме формуванню у студентів знань та навиків ідентифікації чинників та загроз фінансовій безпеці, оцінювання її рівня в цілому та у розрізі окремих складових, розуміння загальних підходів та інструментарію нейтралізації загроз фінансовій безпеці й забезпечення такого її рівня, який дає можливість досягти сталого розвитку держави.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями курсу «Фінансова безпека» є:

- вивчення теоретичних, організаційно-правових основ фінансової безпеки у системі економічної безпеки держави;
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків, джерел та механізму виникнення загроз фінансовій безпеці;
- отримання знань щодо відстеження та попередження існуючих та потенційних загроз фінансовій безпеці;
- здобуття навиків об'єктивного оцінювання економічних процесів, аналізу проблем і тенденцій розвитку фінансової системи у контексті забезпечення фінансової безпеки;
- оволодіння методикою розрахунку основних індикаторів, що забезпечують моніторинг поточного стану фінансової безпеки, визначення інтегрального показника, що формується на основі відповідних критеріїв та індикаторів;
- розуміння напрямів та інструментарію мінімізації загроз фінансовій безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

- ✓ знати:
  - актуальні проблеми та основні складові фінансової безпеки в Україні;
  - механізм забезпечення фінансової безпеки держави;
  - систему національних економічних інтересів, чинників та загроз фінансовій безпеці держави;
  - загрози фінансовим інтересам суб'єктів економіки (держави, суб'єктів господарювання, домогосподарств), критерії та індикатори оцінювання фінансової безпеки та її складових;
  - підходи та інструментарій забезпечення та управління фінансовою безпекою у розрізі її компонент.
- ✓ уміти:
  - використовувати механізми та системи забезпечення фінансової безпеки держави, суб'єкта господарювання, домогосподарства;
  - здійснювати оцінювання рівня фінансової безпеки та її складових, систематизувати й аналізувати індикатори, встановлені порогові значення за ними, визначати рівень та характеристичні значення стану складових фінансової безпеки;
  - використовувати системи і методи планування фінансової безпеки, систему контролінгу фінансової безпеки.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Загальні компетентності	
ЗК4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК5	Здатність приймати обґрунтовані рішення

Спеціальні компетентності	
СК1	Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності
СК3	Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
СК12	Здатність до критичного осмислення концептуальних основ фінансової безпеки, середовища її формування та загроз порушення, застосування методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки у різних складових фінансової системи
СК13	Здатність використовувати у практичній діяльності у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку теоретичні знання в частині сучасних підходів про застосування методів та інструментів забезпечення фінансової безпеки у різних складових фінансової системи

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування по спеціальності (додаткового вступного фахового випробування по спеціальності).

2.5. Результати навчання

ПРН01	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку зі сфери фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності
ПРН04	Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
ПРН09	Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
ПРН11	Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень
ПРН12	Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів
ПРН16	Застосовувати поглиблені знання для виявлення загроз фінансовій безпеці та джерел їхнього виникнення, застосування методичних прийомів для оцінювання рівня фінансової безпеки у різних складових фінансової системи
ПРН17	Обґрунтувати та реалізувати ефективні управлінські рішення щодо використання сучасних підходів, методів та інструментів для забезпечення фінансової безпеки у різних складових фінансової системи

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»

Змістовий модуль 1 ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 1. ОСНОВИ КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Економічна безпека як ключова детермінанта національної безпеки держави. Сутність економічної безпеки та проблеми її стратегічного забезпечення. Стратегічні цілі, задачі і механізми забезпечення економічної безпеки.

Економічна безпека як багаторівнева система, її базові елементи. Поняття про економічні інтереси. Загрози економічній безпеці їх класифікація. Внутрішні і зовнішні фактори забезпечення економічної безпеки держави.

Економічні стратегії та стратегічні програми забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації. Глобалізація як основа геополітичних і геоекономічних стратегій.

Тема 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки. Організаційно-правові засади становлення та розвитку системи фінансової безпеки в Україні.

Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави. Концепція, стратегія, політика і тактика забезпечення фінансової безпеки держави.

Ієрархічна декомпозиція фінансової безпеки та її функціональні елементи (фінансова безпека людини, фінансова безпека бізнесу, фінансова безпека держави). Інвестиційна складова фінансової безпеки. Дискусійні підходи до структуризації фінансової безпеки держави: бюджетна, боргова, валютна, грошово-кредитна безпека, безпека небанківського фінансового ринку. Регіональний вимір фінансової безпеки.

Тема 3. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ ТА ДОМОГОСПОДАРСТВА

Державна соціальна політика в забезпеченні фінансової безпеки. Поняття про державні соціальні гарантії і соціальні стандарти. Соціальні індикатори фінансової безпеки людини (розмір оплати праці, величина сукупних доходів на душу населення, їх структура та використання, розподіл населення за рівнем середньодушового сукупного доходу, споживання продуктів харчування на душу населення).

Загрози фінансовій безпеці людини (бідність, різке розшарування населення за рівнем доходів та рівнем грошових витрат, безробіття, неефективна система пільг і допомог), їх соціально-економічні наслідки для суспільства. Диференціація доходів, соціальна поляризація, маргіналізація суспільства та їх вплив на фінансову безпеку держави. Стратегія соціального розвитку та фінансова безпека людини.

Тема 4.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Фінансова безпека суб'єкта господарювання: суть і передумови формування. Реалізація інтересів суб'єкта господарювання як основа забезпечення його фінансової безпеки. Загрози фінансовим інтересам суб'єкта господарювання. Механізм забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Критерії оцінки та проблеми забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Теоретико-методологічні основи управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання. Класифікація і декомпозиція фінансової безпеки суб'єкта господарювання як об'єкта управління. Система інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання. Системи і методи аналізу фінансової безпеки. Системи і методи планування фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Система контролінгу фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Тема 5.

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Сутність інвестиційної безпеки. Формування системи інвестиційної безпеки держави та механізм її забезпечення. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави.

Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави. Загрози інвестиційній безпеці держави та підходи до їхньої нейтралізації. Поняття інвестиційного ризику та страхування інвестиційних ризиків. Інвестиційно-інноваційна стратегія розвитку України.

Змістовий модуль 2

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Тема 6.

БЮДЖЕТНА ТА ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бюджетна безпека як критерій ефективності бюджетної політики. Індикатори оцінки бюджетної безпеки держави (рівень перерозподілу ВВП через бюджет, структура доходів і видатків бюджету, рівень дефіциту бюджету, співвідношення у перерозподілі між державним і місцевими бюджетами).

Класифікація основних загроз бюджетній безпеці держави. Нецільове використання бюджетних коштів як провідна загроза бюджетній безпеці держави. Тіньова економіка та її вплив на бюджетну безпеку держави. Прагматизм бюджетного дефіциту у контексті бюджетної безпеки держави: методи фінансування та способи подолання. Проблеми забезпечення бюджетної безпеки держави.

Податкова безпека як чинник зростання економіки та складова фінансової безпеки: сутність, загрози та індикатори оцінювання. Місце податкової безпеки у забезпеченні захищеності системи публічних фінансів. Застосування інноваційних підходів до

оцінювання рівня податкової безпеки. Ухилення від сплати податків як основна загроза податковій безпеці. Податкова культура як чинник формування податкової безпеки.

Тема 7. БОРГОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Поняття боргової безпеки держави, критерії та система індикаторів її оцінки. Поняття про загальну платоспроможність та ліквідність. Мінімальна стандартна модель Світового банку для оцінки боргової безпеки держави. Нова методологія оцінки боргової безпеки держави.

Боргова безпека України: критерії оцінки та проблеми забезпечення. Розрахунок та аналіз впливу нетто-боргових виплат на зведений бюджет України. Урегулювання світової кризи заборгованості: дефолти суверенних боржників та забезпечення фінансової безпеки держави. Реструктуризація зовнішньої заборгованості у рамках Паризького клубу офіційних кредиторів та Лондонського клубу приватних кредиторів. Стабілізаційні програми МВФ. Кельнська ініціатива. Пакети надзвичайних заходів і механізми «міжнародного кредитора останньої інстанції».

Тема 8. БАНКІВСЬКА БЕЗПЕКА

Безпека банківської системи як складова національної безпеки держави, її роль у формуванні фінансової та економічної політики держави. Особливості забезпечення безпеки банківської системи України. Політичні, економічні, соціальні фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки банківської діяльності. Систематизація загроз банківській системі України. Індикатори фінансової безпеки банківської системи.

Індикатори та критерії забезпечення безпеки банківської діяльності. Банківська таємниця і її захист. Управління банківською діяльністю у контексті забезпечення фінансової безпеки.

Тема 9. БЕЗПЕКА НЕБАНКІВСЬКОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Небанківська складова фінансового ринку, її структура та вплив на фінансову безпеку держави. Безпекові принципи функціонування страхового та фондового ринку. Чинники та загрози фінансової безпеки на страховому та фондовому ринку, секторі небанківських фінансових послуг. Капіталізація фондового ринку як основний чинник його фінансової безпеки. Вплив безпеки фондового ринку на економічне зростання.

Тенденції розвитку страхового ринку та їх вплив на фінансову безпеку. Фінансова стійкість страхових компаній та їх можливості збереження платоспроможності в довгостроковому періоді. Внутрішні і зовнішні чинники безпеки страхового ринку. Рівень проникнення страхування. Значення концентрації страхового ринку за преміями.

Методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки страхового та фондового ринку. Державне регулювання фінансового ринку та його вплив на фінансову безпеку. Державне регулювання страхової діяльності та безпеки страхового ринку. Фінансове шахрайство на страховому ринку як чинник безпеки. Класифікація фінансових шахрайств на страховому ринку. Фінансові правопорушення та шахрайські дії з боку страхувальників.

Тема 10. ГРОШОВО-КРЕДИТНА ТА ВАЛЮТНА БЕЗПЕКА

Сутність грошово-кредитної безпеки держави. Об'єкт, предмет та суб'єкти забезпечення грошово-кредитної безпеки. Основні індикатори оцінювання рівня грошово-кредитної безпеки держави, чинники впливу на їхній рівень. Ризики та загрози грошово-кредитній безпеці держави в умовах військової агресії. Політика Національного банку України для стабілізації монетарної сфери та її результативність. Новації грошово-кредитної політики в умовах воєнного стану.

Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, критерії та індикатори оцінки. Поняття про валютну безпеку держави, валютну безпеку суб'єктів господарювання і валютну безпеку громадян.

Індикатори, які характеризують стан валютної безпеки. Динаміка валютного курсу. Сальдо платіжного балансу. Коефіцієнт покриття імпорту товарів експорту. Обсяги валютних інтервенцій. Рівень доларизації. Показники зовнішньої заборгованості.

Стійкість і конвертованість національної валюти як невід'ємні складові фінансової безпеки держави, суб'єктів господарювання, громадян. Валютне законодавство, обґрунтована валютна стратегія, ефективна валютна політика, функціональний валютний ринок у контексті забезпечення валютної безпеки держави.

Поняття про загрози валютній безпеці держави. Систематизація та класифікація загроз валютній безпеці держави.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»
(денна форма навчання)**

№ за/п	ТЕМА	Кількість годин					Контрольні заходи (год.)
		Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самост. робота студентів (год.)	Індивід. робота студентів (год.)	Тренінг	
Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи фінансової безпеки							
1.	Основи концепції та стратегії економічної безпеки	2	1	8	–	3	тести, питання
2.	Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки	3	1	8	–		тести, питання
3.	Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини та домогосподарств	4	2	9	1		тести, практичні завдання
4.	Фінансова безпека суб'єкта господарювання	4	2	10	1		тести, практичні завдання
5.	Інвестиційна складова фінансової безпеки	2	1	10	–		тести, практичні завдання
Змістовний модуль 2. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави							
6.	Бюджетна та податкова безпека: теоретичні основи та практика забезпечення	4	2	12	1	3	тести, практичні завдання
7.	Боргова безпека держави	4	2	12	1		тести, практичні завдання
8.	Банківська безпека	3	1	8	–		тести, практичні завдання
9.	Безпека небанківського фінансового ринку	3	1	8	–		тести, практичні завдання
10.	Грошово-кредитна та валютна безпека	3	1	8	1		тести, практичні завдання
Разом		32	14	93	5	6	екзамен

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА»
(заочна форма навчання)**

№ за/п	ТЕМА	Кількість годин				Контрольні заходи (год.)
		Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самост. робота студентів (год.)	Індивід. робота студентів (год.)	
1.	Основи концепції та стратегії економічної безпеки	–	–	12	–	–
2.	Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки	1	0,5	12	–	–
3.	Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини та домогосподарств	1	0,5	16	–	–
4.	Фінансова безпека суб'єкта господарювання	1	0,5	14	–	–
5.	Інвестиційна складова фінансової безпеки	–	–	12	–	–
6.	Бюджетна та податкова безпека: теоретичні основи та практика забезпечення	2	1	16	–	–
7.	Боргова безпека держави	2	1	16	–	–
8.	Банківська безпека	1	0,5	14	–	–
9.	Безпека небанківського фінансового ринку	–	–	14	–	–
10.	Грошово-кредитна та валютна безпека	–	–	12	–	–
Разом		8	4	138	–	екзамен

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття з дисципліни «Фінансова безпека» покликані розкрити студентам теоретичні та практичні основи забезпечення фінансової безпеки держави; категоріальний апарат, організаційно-правові аспекти і механізм управління фінансовою безпекою в розрізі її складових. В рамках практичних занять студенти також здобудуть навички ідентифікації ключових загроз фінансовій безпеці, чинників, які впливають на її рівень; застосування методичного інструментарію для оцінювання рівня фінансової безпеки загалом та окремих її складових.

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Заняття 1 (1 год)

Основи концепції та стратегії економічної безпеки

Мета: здобуття знань про сутність та складові економічної безпеки, правове та організаційне забезпечення управління її компонентами; розуміння категоріального апарату економічної безпеки; розуміння основних шляхів та стратегій забезпечення економічної безпеки.

Питання для обговорення:

1. Економічна безпека держави: історичні аспекти та організаційно-правові основи становлення і розвитку в Україні.
2. Економічна безпека як багаторівнева система: суть та складові.
3. Категоріальний апарат економічної безпеки та її базові елементи: економічні інтереси, загрози економічній безпеці, критерії та індикатори економічної безпеки.
4. Економічні стратегії та стратегічні програми забезпечення економічної безпеки.

Заняття 2 (1 год)

Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки

Мета: здобуття знань про фінансову безпеку, її місце в системі економічної безпеки; складові фінансової безпеки та їхні особливості, дискусійні підходи до структуризації фінансової безпеки; розуміння механізмів та систем забезпечення фінансової безпеки; основні тенденції зміни рівня фінансової безпеки України в умовах воєнного часу.

Питання для обговорення:

1. Фінансова безпека: суть та місце в системі економічної безпеки держави.
2. Складові фінансової безпеки держави та їх загальна характеристика.
3. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
4. Фінансова безпека держави в умовах воєнного часу.

Заняття 3 (2 год)

Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини та домогосподарства

Мета: здобуття знань про фінансову безпеку людини та домогосподарства, загрози цій безпеці та їх соціально-економічні наслідки; здобуття навичок оцінювання рівня

фінансової безпеки людини, домогосподарств, ідентифікації чинників, які на неї впливають; розуміння ролі соціальної політики у забезпеченні фінансової безпеки людини та домогосподарств.

Питання для обговорення:

1. Соціальна політика та її вплив на економічну і фінансову безпеку держави.
2. Соціальні критерії та індикатори оцінки фінансової безпеки людини.
3. Загрози фінансовій безпеці людини: соціально-економічні наслідки для суспільства.
4. Стратегія соціально-економічного розвитку і фінансова безпека людини у контексті зміцнення економічної безпеки держави.

Заняття 4 (2 год)

Фінансова безпека суб'єкта господарювання

Мета: здобуття знань про сутність та ознаки фінансової безпеки суб'єкта господарювання, основні чинники, які визначають її рівень; оволодіння методичними підходами до оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання, а також застосування управлінського інструментарію для впливу на показники діяльності суб'єкта господарювання, які визначають рівень його фінансової безпеки.

Питання для обговорення:

1. Поняття та місце фінансової безпеки у системі економічної безпеки суб'єкта господарювання.
2. Фінансова нестабільність суб'єктів підприємництва як головна загроза їх фінансовій безпеці.
3. Критерії та індикатори рівня економічної і фінансової безпеки суб'єкта господарювання.
4. Методичні засади прогнозування викликів і загроз фінансовій безпеці суб'єкта господарювання.
5. Управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання.
6. Системи забезпечення управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання.

Заняття 5 (1 год)

Інвестиційна складова фінансової безпеки

Мета: здобуття знань про місце інвестиційної компоненти у фінансовій безпеці держави. Здобуття навиків ідентифікації та оцінювання загроз інвестиційній безпеці, розрахунку її індикаторів; розуміння специфіки ринкових та державних механізмів управління інвестиційною безпекою.

Питання для обговорення:

1. Інвестиційна безпека у структурі економічної безпеки держави
2. Загрози інвестиційній безпеці держави та страхування інвестиційних ризиків
3. Критерії та індикатори оцінки інвестиційної безпеки держави
4. Інвестиційний клімат та інвестиційний рейтинг: вплив на інвестиційну безпеку держави
5. Ринковий та державний механізм у системі забезпечення інвестиційної безпеки держави

Змістовний модуль 2. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Заняття 6 (2 год)

Бюджетна та податкова безпека: теоретичні основи та практика забезпечення

Мета: здобуття знань про бюджетну безпеку, її компоненти, критерії та індикатори оцінювання; розуміння впливу тіньової економіки, бюджетного дефіциту, податкових девіацій на рівень бюджетної безпеки, способи протидії цим явищам; отримання навиків розрахунку рівня бюджетної безпеки, вироблення стратегічних і тактичних заходів щодо її забезпечення; розуміння місця податкової культури у підвищенні рівня бюджетної безпеки.

Питання для обговорення:

1. Поняття бюджетної безпеки держави.
2. Критерії та індикатори оцінки бюджетної безпеки держави.
3. Загрози бюджетній безпеці держави.
4. Тіньова економіка та її вплив на бюджетну безпеку держави.
5. Бюджетний дефіцит як чинник бюджетної безпеки держави.
6. Стратегія і механізм забезпечення бюджетної безпеки держави.
7. Податкова безпека як чинник зростання економіки та складова фінансової безпеки.
8. Ухилення від сплати податків як основна загроза податковій безпеці.
9. Податкова культура.

Заняття 7 (2 год)

Боргова безпека держави

Мета: здобуття знань про боргову безпеку, критерії та індикатори оцінювання; розуміння ризиків та загроз борговій безпеці, їх тенденцій в умовах воєнного часу; отримання навиків розрахунку рівня боргової безпеки, вироблення шляхів реагування на негативні впливи загроз борговій безпеці країни; розуміння основ вироблення боргової стратегії країни та її інструментарію.

Питання для обговорення:

1. Боргова складова фінансової безпеки держави.
2. Критерії та індикатори оцінки боргової безпеки держави.
3. Ризики та загрози боргової складової національним економічним інтересам та фінансовій безпеці держави (приклад України).
4. Боргова стратегія та механізм забезпечення боргової безпеки держави.

Заняття 8 (2 год)

Банківська безпека

Мета: здобуття знань про банківську безпеку, критерії та індикатори її оцінювання, організаційно-правові засади забезпечення; розуміння ризиків та загроз банківській безпеці, їх тенденцій в умовах воєнного часу; отримання навиків розрахунку рівня банківської безпеки, вироблення шляхів реагування на негативні впливи загроз банківській безпеці країни.

Питання для обговорення:

1. Безпека банківської системи як складова фінансової безпеки держави.
2. Систематизація загроз фінансовій безпеці комерційних банків.
3. Індикатори оцінки фінансової безпеки банківської системи та банківської діяльності.
4. Сучасний стан банківської системи України у контексті її фінансової безпеки.
5. Стратегія забезпечення банківської безпеки в Україні.

Тема 9 (2 год.)

Безпека небанківського фінансового ринку

Мета: здобуття знань про безпеку небанківських фінансових установ, критерії та індикатори її оцінювання, організаційно-правові засади забезпечення; розуміння ризиків та загроз безпеці страхового та фондового ринку, їх тенденцій в умовах воєнного часу; отримання навиків оцінки рівня безпеки небанківських фінансових установ, вироблення шляхів реагування на негативні впливи загроз фінансовій безпеці небанківських фінансових установ.

Питання для обговорення:

1. Небанківська складова фінансового ринку, її структура та вплив на фінансову безпеку держави.
2. Сутність, чинники та індикатори безпеки фондового ринку.
3. Сучасний стан та загрози безпеці фондового ринку України.
4. Державне регулювання та напрями досягнення безпеки фондового ринку.
5. Сутність безпеки страхового ринку.
6. Державне регулювання безпеки страхового ринку.
7. Загрози безпеці страхового ринку.
8. Сучасний стан та безпека страхового ринку України.

Заняття 10 (2 год)

Грошово-кредитна та валютна безпека

Мета: здобуття знань про грошово-кредитну та валютну безпеку, критерії та індикатори їх оцінювання, організаційно-правові засади та інструменти забезпечення; розуміння ризиків та загроз грошово-кредитній та валютній безпеці, їх тенденцій в умовах воєнного часу; отримання навиків оцінювання рівня грошово-кредитної та валютної безпеки, вироблення шляхів реагування на негативні впливи загроз та підвищення її рівня.

Питання для обговорення:

1. Вплив валютних проблем на фінансову безпеку країни.
2. Валютна безпека як складова фінансової безпеки: суть, загрози, критерії та індикатори оцінки.
3. Стан валютної безпеки в Україні та шляхи її підвищення.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Мета тренінгу з дисципліни «Фінансова безпека» – сформувати у студентів критичне мислення для пропонування професійних рішень щодо оперативного управління фінансовою безпекою. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «магістр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Фінансова безпека»;
- розвинути навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв’язання практичних завдань і змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина. Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. Організаційна частина. Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами.

3. Практична частина. Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. Підведення підсумків. Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, груповий аналіз недоліків кожної із команд щодо доцільності та ефективності запропонованих заходів з управління певною складовою фінансової безпеки. Обмін думками щодо теми тренінгу, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Зміст тренінгу

Завдання: дати характеристику певній складовій фінансової безпеки, виявити, охарактеризувати внутрішні та зовнішні чинники, оцінити загрози її належному рівню, виробити комплекс дій реагування на негативні зміни у відповідній складовій фінансової безпеки (складова безпеки вибирається кожною групою самостійно, але узгоджується із викладачем).

Порядок підготовки та проведення завдання:

Кожна проблемна група:

- вибирає одну із структурних складових фінансової безпеки;
- ідентифікує та характеризує внутрішні та зовнішні чинники, які впливають рівень обраної компоненти фінансової безпеки;
- опрацьовує механізм виникнення та класифікаційні ознаки загроз обраної складової фінансової безпеки, аналізує характер їхнього впливу;
- конкретизує можливі заходи щодо мінімізації чи нейтралізації загроз задля підвищення рівня безпеки та стабілізації економічних процесів;
- презентує результати роботи у формі доповіді перед аудиторією.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без

його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке ознайомлення студентом з проблемами, які розглядаються навчальним курсом «Фінансова безпека», набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю. Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі види самостійної роботи:

- підготовка наукової доповіді за підсумками опрацювання навчальної та наукової фахової літератури, законодавства та статистичних даних;
- аналітичне завдання щодо оцінювання рівня фінансової безпеки на основі аналітичних та статистичних даних.

Завдання самостійної роботи базуються на основних темах дисципліни та мають на меті забезпечити більш глибоке й повне засвоєння теоретичного матеріалу, оволодіння навиками застосування набутих теоретичних знань щодо оцінювання рівня фінансової безпеки у розрізі її складових, вироблення заходів щодо забезпечення її необхідного рівня.

Завдання для самостійної роботи:

Комплексне завдання 1

Підготувати наукову доповідь на вибір із запропонованого переліку. Вимоги до виконання завдання: обсяг матеріалу – 5-6 сторінок; висвітлення зв'язку обраної теми наукової роботи з пріоритетними напрямками забезпечення національної безпеки країни; логічний, аргументований виклад матеріалу; використання аналітичного та ілюстративного матеріалу (таблиці, схеми, діаграми, графіки); розкриття власної позиції з проблемних питань наукової доповіді, обґрунтування висновків та узагальнень.

Комплексне завдання 2

Виконання цієї частини самостійної роботи передбачає розкриття короткої характеристики певної складової фінансової безпеки, оцінювання її рівня за п'ять останніх років, що передують звітному (у випадку недоступності даних за період воєнного стану для аналізу обрати дані за п'ять років до початку повномасштабної війни). Вибір варіанта складової фінансової безпеки для оцінювання відбувається в залежності від першої букви прізвища студента:

Перша буква прізвища студента	Складова фінансової безпеки
А – Г	Банківська безпека
Д – Й	Безпека небанківського фінансового ринку
К – М	Боргова безпека
Н – Р	Бюджетна безпека
С – У	Валютна безпека
Ф – Х	Грошово-кредитна безпека
Ц – Я	Фінансова складова соціальної безпеки (фінансова безпека людини)

Виконання аналітичного завдання передбачає:

- коротку характеристику обраної складової фінансової безпеки держави;
- визначення фактичних значень індикаторів фінансової безпеки на основі статистичних довідників, періодичної літератури, офіційних Інтернет ресурсів;
- розрахунок рівня обраної складової фінансової безпеки України за допомогою визначеної законодавством методики та встановлених фактичних значень індикаторів (при розрахунку показників використовувати Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного

- відображення динаміки рівня відповідної складової фінансової безпеки за допомогою графічного інструментарію
- ідентифікацію причин зміни рівня складових фінансової безпеки на основі аналізу динаміки індикаторів
- формулювання власного бачення шляхів підвищення рівня відповідної складової фінансової безпеки.

**Перелік тем наукових доповідей
для завдання 1 самостійної роботи**

1. Безпека грошового обігу та інфляційних процесів в Україні: прагматичний аспект.
2. Безпечний рівень інвестиційної діяльності та проблеми його досягнення в умовах реалій воєнного часу.
3. Боротьба з «відмиванням грошей» у банківському секторі: Україна та зарубіжний досвід.
4. Бюджетний федералізм і проблеми забезпечення фінансової безпеки держави.
5. Втеча капіталу і проблеми забезпечення фінансової безпеки держави.
6. Глобалізація інвестиційних процесів та фінансова безпека України.
7. Глобалізація інформаційних процесів та фінансові послуги: проблеми забезпечення фінансової безпеки.
8. Грошово-кредитна політика та фінансова безпека банківської системи в умовах воєнного часу.
9. Європейські інтеграційні процеси та безпека регіонального розвитку.
10. Інтеграція України в систему міжнародних організацій як фактор безпеки розвитку.
11. Ключові імперативи боргової безпеки.
12. Концептуальні та організаційні основи фінансової безпеки в умовах воєнного часу.
13. Митні детермінанти фінансової безпеки держави.
14. Міжнародне співробітництво у боротьбі з відмиванням «брудних грошей»: методи протидії та забезпечення фінансової безпеки держави.
15. Місце та роль міжнародних організацій у системі глобальної та європейської безпеки.
16. Національні інтереси, стратегічні пріоритети і фінансова безпека України у контексті розвитку світової цивілізації.
17. Оподаткування міжнародного бізнесу й офшорні центри: проблеми ухилення від сплати податків і фінансова безпека держави.
18. Організаційно-правове забезпечення фінансової безпеки банківської системи України.
19. Податкова політика на сучасному етапі економічних реформ. Особливості податкової безпеки України.
20. Пріоритети державної соціальної політики в стратегії фінансової безпеки.
21. Проблеми забезпечення боргової стійкості України.
22. Проблеми становлення вітчизняного фондового ринку та забезпечення його безпечного виміру.
23. Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України.
24. Регіональні аспекти фінансової безпеки.
25. Світові фінансові кризи й проблеми забезпечення міжнародної фінансової безпеки.
26. Тіньова економіка та її вплив на фінансову безпеку держави.

27. Фінансова безпека реального сектору економіки в умовах воєнного часу.
28. Фінансова консолідація, злиття і поглинання у фінансово-банківській сфері: вплив на фінансову безпеку.
29. Фінансова нестабільність у світовій економіці: причини, фактори, вплив на міжнародну фінансову безпеку.
30. Чинники формування безпечного рівня державних запозичень.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування, презентація результатів самостійної роботи, підготовка і презентація наукових/аналітичних доповідей, есе.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Фінансова безпека» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

Поточні форми оцінювання:

- індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування;
- презентації результатів виконаних завдань.

Проміжні форми оцінювання:

- залікове модульне тестування;
- колоквиум;
- оцінювання результатів самостійної роботи студента.

Підсумкова форма оцінювання:

- екзамен.

10. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Фінансова безпека» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; результати модульного контролю; оцінювання результатів самостійної роботи; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання

може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансова безпека» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
50%	50%	100%	100%	100%
Оцінка визначається як середнє арифметичне за відповідь або проходження поточного тестування на кожному практичному занятті, теми 1-10)	Підсумкове тестування – 30% від підсумку, (20 тестів по 5 балів за кожен тест) за темами навчального курсу у системі Moodle; Колоквіум за темами навчального курсу – 20% від підсумкової оцінки, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів	Змістовна частина тренінгу (виконання завдань у проблемній групі, командна робота) – 70% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Активність під час проведення тренінгу – 30% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів.	Завдання 1 – 40% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Завдання 2 – 60% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів	Теоретичні питання (2 питання по 30% від підсумку, кожне оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів); Практичне завдання – 30% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Тести – 10% від підсумку (10 тестів по 10 балів за кожен тест)

Форми і критерії оцінювання

При оцінюванні роботи студента при складанні форм контролю за кожен компонент виставляється оцінка у діапазоні 1-100 балів з наступною інтерпретацією:

Поточне опитування під час заняття:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Тестування під час заняття:

10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

Модульний контроль:

Колоквіум:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65–74 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60–65 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

Підсумкове тестування:

20 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 5 балів.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

1-59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про

належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

1-59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється за виконані студентом завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

практичного завдання: 1 завдання, за вирішення якого студент може отримати оцінку в діапазоні:

90–100 балів – демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати практичний матеріал та високий рівень теоретичної підготовки, виявляє творчий підхід до виконання завдання.

75–89 балів – у достатньому обсязі демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але допускається незначних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє загалом високий рівень теоретичної підготовки.

60–74 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему практичного завдання, логічність викладення матеріалу порушена; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними і слабо обґрунтованими; припускається значних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє недостатній рівень теоретичної підготовки.

1-59 балів – практично не висвітлює проблему, яка має бути розкрита; відсутні авторські пропозиції і рекомендації у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє слабкий рівень теоретичної підготовки.

теоретичних (проблемних) питань: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне студент може отримати оцінку в діапазоні:

90-100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання.

75-89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65-74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60-64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1-59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичного питання.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
90-100	A (відмінно)	Відмінно	студент володіє глибокими знаннями теоретичного матеріалу, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і грамотно будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок
85-89	B (дуже добре)	Добре	студент ґрунтовно засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається незначних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту, при відповіді на додаткові запитання або при аналізі практичного матеріалу
75-84	C (добре)	Добре	студент добре засвоїв теоретичний матеріал, переважно володіє аспектами з першоджерел і рекомендованої літератури, аргументовано викладає його, але дає неповні відповіді на запитання; має практичні навички, висловлює свої міркування щодо основних проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу
65-74	D (задовільно)	Задовільно	студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або вказують на відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю
60-64	E (достатньо)	Задовільно	студент володіє поверховими знаннями теоретичного матеріалу навчальної дисципліни, слабо орієнтується в

			першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання переважно залишаються без відповіді; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє суттєві неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Не незадовільно	студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)	Не незадовільно	студент практично не володіє навчальним матеріалом дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Обов'язковий повторний курс навчання по дисципліні

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, МЕТОДИЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1	Навчально-методичний комплекс з дисципліни	1-10
2	Електронний варіант лекцій	1-10
3	Горин В. П. Методичні вказівки для підготовки до практичних занять з навчальної дисципліни «Фінансова безпека» для студентів денної форми навчання ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Тернопіль: ЗУНУ, 2024.	1-10
4	Горин В. П. Тести та ситуаційні вправи для підготовки до практичних завдань з навчальної дисципліни «Фінансова безпека» для студентів денної форми навчання ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Тернопіль: ЗУНУ, 2024.	1-10
5	Горин В. П. Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фінансова безпека» для студентів денної форми навчання ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Тернопіль: ЗУНУ, 2024.	1-10
6	Мультимедійний проектор Epson EB-505, Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Akasg T. R., Reza J., Alam A. Evaluating financial risk management in corporation financial security systems. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 2024. No 23 (1). P. 2203-

2213. URL: <https://wjarr.com/sites/default/files/WJARR-2024-2206.pdf>
2. Bhutta N., Blair J., Dettling L., Moore K. COVID-19, The Cares Act, and Families' Financial Security. *National Tax Journal*. 2020. Vol. 73. No 3. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.17310/ntj.2020.3.02>
  3. Chentukov Yu., Marena T., Zakharova O. Challenges and Threats to the Debt Security of Central and Eastern European Countries. *Środkowoeuropejskie Studia Polityczne*. 2021. No 2. P. 135-152. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=966559>
  4. Koilo V., Ryabushka L., Kubakh T., Halík J. Assessment of Government Debt Security of Emerging Markets: Theory and Practice (February 11, 2020). *Investment Management and Financial Innovations*. 2020. Volume 17. Issue 1. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3536450>
  5. Marieke de Goede. Finance/security infrastructures. *Review of International Political Economy*. 2021. Vol. 28. Issue 2. P. 351-368. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09692290.2020.1830832>
  6. Marieke de Goede. Financial Security. *The Routledge Handbook of New Security Studies*. 1st Edition. London: Routledge, 2010.
  7. Sherraden M. S., Ansong D. Financial Literacy to Financial Capability: Building Financial Stability and Security. In: Aprea, C., et al. *International Handbook of Financial Literacy*. Springer, Singapore, 2016. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-10-0360-8_7
  8. Stanley A. (2023), Global financial safety net. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2023/12/PT-global-financial-safety-net>
  9. Будник Л., Ронська О., Лісецька Л. Фінансова безпека держави в умовах воєнного стану. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 4. Т. 77. С. 138-147. DOI: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/77/1100.pdf>
  10. Бюджетно-податкова безпека: навчальний посібник / за ред. Г. В. Миськів. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 276 с.
  11. Вергелюк Ю., Болдова А., Москаленко Н. Проблеми забезпечення боргової стійкості України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-6>
  12. Ганзюк С. М., Драй О. О. Загрози фінансовій безпеці України. *Modern Economics*. 2023. № 38. С. 28-33. DOI: <https://modecon.mnau.edu.ua/threats-to-the-financial-security/>
  13. Дмитрієва О. І., Мордовцев О. С. Удосконалення методичних підходів щодо визначення напрямів фінансової безпеки регіонів України. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*. 2023. № 30. С. 72-85.
  14. Економічна безпека: навч. посібник / укл. Н. Іванова. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
  15. Живко З., Родченко С., Лелюк Н. Управління грошово-кредитною безпекою в умовах війни. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 66. С. 61-66. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/66_2022/13.pdf
  16. Крамаренко К., Сахно І. Податкова безпека в управлінні фінансовою безпекою держави. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/54.pdf
  17. Кузенко Т., Сабліна Н. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с.
  18. Куницька-Ляш М. Фінансова безпека стратегічних галузей національної економіки: змістова декомпозиція та витоки методології аналізування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 195-200/
  19. Кушнерук О., Алексеєнко Н. Податкова безпека: питання теорії, методології та економічної динаміки. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1 (90). С. 129-144. URL: https://npndfi.org.ua/docs/NP_20_01_129_uk.pdf
  20. Маринов Д. М. Особливості формування загроз бюджетній безпеці в Україні у сучасних умовах. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2023. № 2 (128). С. 63-67.
  21. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави: навч. посібник.

- Львів, 2020. 356 с.
22. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
  23. Павленко Н. Боргова безпека України в умовах воєнного конфлікту. *Право і безпека*. 2023. № 3 (90). С. 154-168.
  24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
  25. Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11.08.2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text>
  26. Ситник Н. С., Прицак Я. М. Банківська система України в умовах війни: ризики та оцінка безпеки. *Молодий вчений*. 2023. № 6 (118). С. 94-98. DOI: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5890>
  27. Ситник Н., Кравченко Б. Фінансова безпека держави: загрози та виклики в умовах війни. *Modern Economics*. 2024. № 44. С. 181-189. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/44-2024/sytnyk.pdf>
  28. Скорик М., Харченко І. Оцінка бюджетної безпеки України та заходи бюджетної політики щодо її зміцнення. *Український економічний часопис*. 2024. № 3. С. 99–103. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-3-17>
  29. Стеценко Б., Буряченко А., Захожай К., Прісняк С. Боргова безпека України: ключові імперативи воєнного стану. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 1. С. 194–199. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-27>
  30. Шикіна Н. А., Коцюрубенко Г. М. Дефіцит державного бюджету в контексті національної безпеки України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 2 (73). С. 107–119.